

KISWAHILI**KIDATO: 2****MUHULA WA 1 2025****MTIHANI WA UFUNGUZI****MAAGIZO: JIBU MASWALI YOTE****SAA: 1 ½****UFAHAMU (ALAMA 10)****MASWALI**

(a) Ukandaji ni nini? (alama 1)

Ni kudhulumu raia

(b) Eleza manufaa matatu ya ukandaji. (Alama 3)

1. Ukandaji hufungua vitundu vya ngozi

2. ukandaji hupunguza mkazo wa misuli

3. ukandaji kuimarisha mzunguko wa damu mwilini kwa wepesi

(c) Ukandaji unatakiwa kutekelezwa kwa njia gani? (alama 2)

Mtu aanzia mikono na miguu. Kisha aingie kukanda kifua, tumbo, mgongo na makalio. Hatimaye, akande uso na kichwa. Mtu anaweza kutumia kitambaa kukandia mgongo.

(d) Ukandaji unatakiwa kutekelezwa na nani na kwa nini? (alama 2)

1. Mtu binafsi

(e) Onyesha ni lini ukandaji haupendekezwi. (alama 2)

1. ukandaji haupaswi kufanywa wakati mtu anaugua maradhi yoyote.

2. Wanawake wajaawazito nao wanatakiwa kuepuka ukandaji wa tumbo.

3. ukandaji wa tumbo hauruhusiwi wakati mtu anaendesha, ana vidonda vya tumbo au uvimbe tumboni.

4. ukandaji haupendekezwi iwapo mtu ana maradhi ya ngozi.

MATUMIZI YA LUGHA: (ALAMA 40)

(a) Eleza tofauti kati ya sauti /z/ na /d/ (alama 1)

/z/ kikwamizo/kikwaruzo

/d/ kipasuo/kizuiwa/saitimtu

(b) Eleza tofauti kati ya **mofimu huru na mofimu tegemezi**. (alama 2)

Mofimu huru ni kipashio kidogo zaidi katika lugha ambacho hakijaambisha na kina maana ambayo

imejisimamia ilhali mofimu tegemezi hakiwezi kujisimamia kimaana

(c) Ainisha **viambishi** katika sentensi hii. (alama2)

- (i) M – ngeli
Li – wakati
Pew – mzizi
A - kiishio

(d) Onyesha **kundi nomino na kundi tenzi** katika sentensi hii.

- (i) Nyayo za wanyama hao zimeonekana hapa
Nyayo za wanyama hao. (KN)
zimeonekana hapa (KT) (alama 2)

e) Onyesha **nomino za jamii** katika sentensi zifuatazo (alama2)

- (i) Chuki baina ya jamii lazima ikomeshwe barani Afrika.
Barani afrika
(ii) Wageni watatumbuizwa na bendi la kayamba Afrika.
Bendi la kayamba Afrika

f) Bainisha vitenzi halisi kwa kuvipigia mstari (alama 2)

- (i) Nyanchama hakufika mkutanoni
hakufika
(ii) Horukut amerudi kutoka masoni
amerudi

g) Eleza maana ya misemo ifuatayo. (Alama 2)

- (i) kupiga domo – kupiga kijembe
(ii) kupiga maji - lulewa

h) Tunga **sentensi mbili** kuonyesha tofauti kati ya maneno Haya; Shuka na Suka. (Alama 2)

(I) Onyesha kivumishi vya sifa katika sentensi zifuatazo. (alama2)

- (i) Anayetaka chakula **kitamu** ni nani?

(ii) Kiatu **kirefu** kimeng'oka kikanyagio.

(j) Geuza neno lililopigwa mstari kuwa kiwakilishi (alama 2)

- (i) Mtoto mbaya aliadhibiwa
Mbaya aliadhibiwa

(k) Yakinisha sentensi ifuatayo katika umoja.

(i) Nyuzi zisingekatika zisingepotea (alama 2)

Uzi usingekatika usingepotea

(L) Tunga sentensi ukitumia viwakilishi vifuatavyo. (alama2)

- (i) Nafsi viambata

Ni-, tu-, u-

- (II) Visisitizi

Karibu, wastani mbali kidogo na sana

M) Tumia kiwakifishi kifuatacho kubainisha matumizi yake katika sentensi ili kutoa maana mbili tofauti.

(i) Ritifaa (alama 4)

N) Angua ni tendo la kutoa matunda mitini, angua pia ni kitendo cha kuku kutaga mayai (alama 2)

(O) Taja visawe vya maneno yafuatayo.

- (i) Damu - ngeu

- (ii) Mjinga – baradhuli,

- Q) Andika sentensi hii katika ukubwa
 (i) Huyu nyoka alikatwa mkia na mvulana yule (alama 2)

- R) Tumia kitenzi jina na kivumishi kutunga sentensi (alama 2)

- S) Nyambua Tenda
 Filisisha filisika (alama 1)

- T) Sahihisha: _____
 Kwenye nilisomea ni bali (alama 1)

- U) Tumia **herufi mwafaka** kubainisha maneno katika sentensi hii.
 (i) Ingawa anataka kucheza karata, ni mlevi (alama 3)

- V) Changanua sesntensi kwa njia ya matawi
 Mwanafunzi mrefu mnene anaimba vizuri. (al 3)

